

Sygn. akt II CSK 500/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący)

SSN Iwona Koper

SSN Krzysztof Pietrzykowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Województwa [...]

przeciwko J. S.

o zapłatę,

oraz z powództwa wzajemnego J. S.

przeciwko Województwu [...]

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 maja 2014 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej - pozwanej wzajemnej

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 25 kwietnia 2013 r.

1. oddala skargę kasacyjną;

2. zasądza od Województwa [...] na rzecz J. S. 1 800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Województwo [...] domagało się zasądzenia od J. S. 65.636 zł tytułem kar umownych. Pozwany wystąpił z powództwem wzajemnym o zapłatę zatrzymanych i potrąconych przez powoda sum należnego mu wynagrodzenia w kwocie 12.200 zł.

Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 14 grudnia 2012 r. oddalił powództwo główne oraz uwzględnił powództwo wzajemne. Ustalił, że w dniu 18 października 2008 r. strony zawarły umowę w sprawie opracowania dokumentacji do budowy obejścia G. w ciągu drogi wojewódzkiej nr [...]. Umowę zawarto na okres 12 miesięcy, a terminarz oddania poszczególnych prac ustalono w załączniku nr 1 do umowy. W dniu 23 grudnia 2008 r. strony sporządziły aneks do umowy, w którym wyeliminowały dotychczasowy załącznik do umowy o nazwie „Harmonogram rzeczowo-finansowy prac projektowych” i w to miejsce wprowadziły „Zakres rzeczowo-finansowy prac projektowych”. Jednocześnie zniosły terminarz oddania poszczególnych elementów projektu - przedmiotu umowy. Przyczyny niezależne od pozwanego spowodowały, że wykonanie prac objętych zmodyfikowaną umową w terminie określonym przez strony stało się niemożliwe. Powód jednostronnie ustalił termin wykonania prac na dzień 10 czerwca 2011 r., czyli do dnia wydania przez Wojewodę [...] decyzji zezwalającej na realizację inwestycji drogowej. Opóźnienie wykonania przez pozwanego zamówionego dzieła zostało ustalone przez powołaną przez powoda wewnętrzną komisję odbiorczą, w której pozwany nie brał udziału. Zdaniem Sądu Rejonowego, komisja ustaliła - w sposób całkowicie arbitralny - iż pozwany nie wykonał części prac projektowych, objętych zakresem rzeczowo-finansowym, mianowicie zatwierdzonych projektów stałej organizacji ruchu oraz organizacji ruchu na czas budowy. J. S. złożył zatwierdzony projekt stałej organizacji ruchu w dniu 24 czerwca 2011 r., a projekt organizacji ruchu na czas budowy w dniu 25 lipca 2011 r., więc komisja uznała, iż pozostawał w zwłoce z wykonaniem dzieła przez okres 44 dni i obciążyła pozwanego umownymi karami pieniężnymi, a powód potrącił je z należną pozwanemu wierzytelnością z przysługującego mu wynagrodzenia w wysokości 12.200 zł.

Zdaniem Sądu Rejonowego, zgodnie z § 7 ust. 1 umowę zawarto na 12 miesięcy od dnia jej podpisania. Oznaczało to, że po upływie okresu obowiązywania prawa i obowiązki stron wygasły, a strony powinny rozliczyć się z dokonanych wzajemnie świadczeń. Strony, podpisując aneks do umowy, zniosły terminarz oddania prac i jednocześnie określiły kolejność oddawania poszczególnych elementów prac projektowych. Pozwany zdał dwa ostatnie projekty dopiero po zrealizowaniu projektów wcześniejszych. Oznaczało to należyte wykonanie przez niego umowy i w żadnym wypadku nie mogło być traktowane jako niedochowanie terminów umownych. Chociaż, zgodnie z § 2 aneksu oraz § 7 umowy, wygasła ona w dniu 19 października 2009 r., jednak strony kontynuowały współpracę na jej podstawie aż do wykonania dzieła w lipcu 2011. Należało więc uznać, że strony w sposób konkludentny w dalszym ciągu uważały się za związane tą umową, postanowienia o terminach umownych stały się zaś nieaktualne.

Województwo [...] wniosło apelację od wyroku Sądu Rejonowego.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2013 r. oddalił apelację, zasądził od Województwa [...] na rzecz J. S. 1.800 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego oraz z urzędu sprostował oczywistą omyłkę w pkt 2 zaskarżonego wyroku, zastępując datę "14 grudnia 2009 r." datą "17 grudnia 2011 r." Uznał, że Sąd Rejonowy należycie wyjaśnił sprawę, dokładnie ustalił stan faktyczny oraz wywiódł z niego prawidłowe wnioski i oceny. Zdaniem Sądu Okręgowego, apelujący podniósł zarzuty, które są tylko polemiką z ustaleniami i słusznymi wnioskami Sądu Rejonowego. Sąd Okręgowy w szczególności zgodził się z Sądem Rejonowym, że użyte w umowie określenie oznacza, iż po upływie 12 miesięcy umowa przestaje obowiązywać, bo została zawarta na czas oznaczony (§ 7 ust. 1 i 2 umowy). Punkt 7 specyfikacji istotnych warunków zamówienia nie jest skorelowany z § 7 umowy (pierwszy z nich mówi o wykonaniu zamówienia, drugi o okresie obowiązywania umowy). Rozbieżność ta oznacza, że oba postanowienia, dotyczące różnych zagadnień, funkcjonują niezależnie od siebie. Zarzut, że Sąd na podstawie art. 65 § 2 k.c. nie dokonał interpretacji (po myśli powoda) § 7 umowy jest kuriozalny, bo właśnie Sąd zinterpretował to postanowienie zgodnie z jego werbalnym brzmieniem, odmiennym od znaczenia, jakie powód obecnie usiłuje mu nadać, ale zgodnie ze znaczeniem użytych słów. Komisja - bez udziału pozwanego

- sama zdecydowała o znaczeniu dat, które nie były ani zawarte w umowie, ani nie były przedmiotem uzgodnień stron. Zdaniem Sądu Okręgowego, powód nie udowodnił, że poczynając od dnia 10 czerwca 2011 r. płynął okres opóźnienia zawiniony przez pozwanego.

Województwo [...] wniosło skargę kasacyjną, w której zaskarżyło wyrok Sądu Okręgowego w całości, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, mianowicie art. 65 § 1 i 2 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia art. 65 § 1 i 2 k.c. dotyczy błędnej wykładni § 7 ust. 1 umowy z dnia 2 października 2008 r. oraz pkt 7 specyfikacji istotnych warunków zamówienia i pkt 4 oferty przez uznanie, że umowa została zawarta na czas określony i nie zawierała terminu realizacji zamówienia, uniemożliwiając zastosowanie § 19 ust. 1 pkt 1 umowy dotyczącego kary umownej, podczas gdy prawidłowa interpretacja i zastosowanie art. 65 § 1 i 2 k.c. powinny - zdaniem skarżącego - prowadzić do wniosku, iż umowa określała termin wykonania zamówienia, który wynosił 12 miesięcy licząc od dnia zawarcia umowy, zaś po upływie 12 miesięcy umowa nie wygasła i nadal obowiązywała wskutek niewykonania zobowiązania przez pozwanego. Zarzut ten jest nietrafny. Zgodnie z § 7 umowy z dnia 2 października 2008 r., została ona zawarta na okres 12 miesięcy liczonych od dnia jej podpisania, a szczegółowe terminy zostały określone w harmonogramie rzeczowo-finansowym, stanowiącym załącznik nr 1 do umowy. Według aneksu do umowy z dnia 2 października 2008 r., zamiast harmonogramu rzeczowo-finansowego wprowadzono zakres rzeczowo-finansowy prac projektowych, który nie określił terminów wykonania wyszczególnionych prac projektowych. Interpretując przede wszystkim wolę stron ponad brzmienie łączącej ich umowy trzeba stwierdzić, że - uchylając w grudniu 2008 r. aneks do umowy regulujący szczegółowy harmonogram zadań - strony *de facto* podważyły skuteczność postanowień umownych o karach umownych za opóźnienie w realizacji zadania. Na pewno bowiem wspólna wola stron nie obejmowała tego, że zamawiający sam będzie ustalał nowe terminy wykonania zadania.

Stąd za bezpodstawne trzeba przyjąć naliczenie kar umownych, zatem rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego co do *meritum* jest trafne.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

